

RENAȘTEREA

ORGANUL OFICIAL AL EPARHIEI ORTODOXE ROMÂNE
A VADULUI, FELEACULUI, GEOAGIULUI ȘI CLUJULUI

Redacția și Administrația:
CLUJ,
Strada Iuliu Maniu Nr. 31

APARE ODATĂ PE SĂPTĂMÂNĂ

Abonament: 300 Lei la an

Redactor responsabil:
Protoiereu DUMITRU ANTAL

ADUNAREA EPARHIALĂ

Sedința a doua de Luni, 29 Aprilie c. se deschide sub prezidenția P. S. Sale Episcopului nostru Nicolae Ivan, la ora 10 a. m. în sala Prefecturii. Secretar de ședințe d. Ioan Micu.

Se autentifică procesul-verbal al ședinței de deschidere. Dl Dr. Lazar Chirilă, ca raportor al com. organizatoare, prezintă raportul Ven. Cons. Eparhial făcut către Adun. eparhială în care în 9 puncte se dă samă despre activitatea și constatările făcute privitor la chestiunea de organizare a bisericii, legea cultelor, lucrările Catedralei, întregirea protopopiatelor vacante, vizitațiunile canonice, conferința protopopilor, mănăstiri noi înființate, funcționarea tipografiei și ședințele ținute în cursul anului trecut. Raportul se ia la cunoștință cu aprobare și adunarea eparhială își exprimă mulțumirile sale tuturor factorilor și în special P. Sf. Sale Episcopului Nicolae, pentru munca depusă în desăvârșirea operei de organizare a eparhiei noastre.

Dl Dr. Andrei Buzdug, prezintă raportul comisiunii bisericesti. Din acest raport relevăm datele mai importante: Au decedat 7 preoți. Au fost hirotoniți 25 preoți noi, întregindu-se 38 parohii. Parohii vacante mai avem 42; noi înființate 3 și 4 filii. Populația ortodoxă din eparhie e de 308.509 suflete, în raport cu celelalte confesiuni 45%. Nașteri 10.052, morți 5868, căsătorii încheiate 2889, din acestea și la biserică 2760, conviețuiri ilegale 1823, procese de divorț 150, cercetează biserica regulat 91.937, de loc 10.560, s'au mărturisit în posturi total 146.113. *Sfințiri de biserică* săvârșite de P. Sf. Sa 3, de către delegați 7. Academia teologică a avut 101 elevi. Revizorul eparhial a făcut inspecții

în 43 parohii, protopopii în 320 parohii. Au revenit la ortodoxie 1500 suflete; au trecut dela noi 179. Recunoașterea sectei baptiste și adventiste le-a dat impuls de desvoltare. Pe teritoriul eparhiei noastre sunt în total 6677 sectari, din aceștia trecuți dela ortodocși sunt 890. Din totalitatea populației sectarii fac 7%, iar sectari foști ortodocși 1/2%. Propaganda religioasă a fost intensivă. Cercurile religioase au ținut 170 întruniri cu slujbe în sobor și predici. Conferințe preoțești s'au ținut 18, în cari s'au rostit 18 cuvântări, 23 predici și 34 prelegeri. Se remarcă prețiosul sprijin dat de Soc. Ortodoxă a femeilor rom. din Cluj, cu cele 12 conf. religioase ținute la Universitate pe seama intelectualilor și 9 conf. pe seama meseriașilor. Lupta intensivă se dă și împotriva alcoolismului. Pe teritoriul eparhiei sunt 1789 cărciume cu 579 propr. ortodocși, 455 străini și 755 evrei. Au scăzut proprietarii ortodocși cu 1, cei străini cu 24 și au sporit evreii cu 43. Bețivi pătimiși 1470, abstenenți 7110. Adunările protopopești și parohiale s'au ținut regulat.

Raportorul roagă Cons. Eparhial să dea pe viitor o și mai mare estenziune propagandei religioase. Pentru precizarea programului ce ar fi să se stabilească în această direcțiune și a principiilor călăuzitoare se naște o interesantă discuție, la care participă dnii Dr. P. Meteș, Dr. I. Lupaș, prot. N. Vasiu, Dr. Seb. Stanca cons. ep., prot. D. Antal, prof. Dr. I. Pașca. În general s'a pledat pe lângă înregimentarea la propagandă religioasă și a mirenilor; intensificarea propagandei prin broșuri de conținut religios moral. P. Sf. Sa rezumând arată că Ven. Consiliu eparhial a folosit și până acum toate mijloacele ce

i-au stat la dispoziție pentru intensificarea propagandei religioase atât de necesare, și la orașe ca și la sate.

Încheindu-se discuțiunea după luarea la cunoștință cu aprobare raportul sect. bisericești, adunarea eparhială în mod special ia act cu satisfacție de munca obositoare desvoltată de P. Sf. Sa, care cu toată vârsta sa înaintată descinde în mijlocul credincioșilor la sfîntiri de biserici și'n vizitațiuni canonice. Adun. eparhială îi exprimă cele mai calde mulțumiri pentru felul cum înțelege să și conducă eparhia.

Se primește propunerea dl. Dr. L. Chirilă de a se interveni la Sf. Sinod pentru crearea unui institut special în care să se crească călugărițe ortodoxe ca surori de caritate. Tot dsa propune ca pe viitor în raportul secției bis. să se introducă un punct nou: Asistența creștină și socială, în care să se arete activitatea desvoltată în parohii pe acest teren.

Urmează raportul secției culturale, care se primește în întregime cu mențiunile următoare: Datele statistice vor fi prezentate și în tablou comparativ cu anul trecut. Să se omită din raport chestiunea profesorilor de religie, care acum este deplin normată prin noua lege a învățământului. — Rămâne numai ca biserica, de acord cu statul, să normeze dreptul de control al acestor profesori. Să se intervină la Ministerul Instrucțiunii să sistematizeze posturi de catiheți pentru școlile primare, urbane și rurale centrale, cum au și alte confesiuni, Cons. Eparhial prin organele sale să se îngrijească de instrucția religioasă a ucenicilor. La propunerea dlui Dr. Sextil Pușcariu se vor lua dispozițiuni și pentru creșterea religioasă morală a servitorimii dela orașe, expusă curentelor subversive.

Ședința a III-a în aceeași zi la ora 4 $\frac{1}{2}$ se deschide sub prezidenția P. Sf. Sale, notar de ședință Dr. E. Dandea.

Dl A. Bejan prezintă raportul comisiunii financiare. În anul trecut Cons. Eparhial a participat la emisiunea băncii Vatra cu Lei 953.600, a cumpărat intravilanele din str. Bolintineanu și cel din str. Tunarilor, apoi o casă parohială în Vad și un loc de biserică în Năsăud. În anul acesta s'a cumpărat o casă cu 4 etaje în

calea Regele Ferdinand. Fondul general a sporit cu aproape 3 mil. Lei, ajungând la suma de Lei 7,159.148 și 72 bani. Fondul reședinței e de 1,527.942 Lei. Fondul Catedralei a primit în anul 1928 Lei 8,172.234 90 b., cari toți s'au cheltuit. Sumele plătite pentru zidirea catedralei până la 31/XII 1928, fac 40,519.192 Lei 65 b. Fondul tipografiei este de 1,376.266 Lei 16 bani. Fondul de penziuni 5,769.390 Lei 38 b. Fondul de asigurare 623.048 Lei. Fondul pentru construirea internatului teologic 4,816.464 Lei 60 b. Se proiectează zidirea unei aripi în anul acesta, contractându-se un împrumut de cel puțin 5 mil. Lei. Celelalte fonduri sunt cu sume mai mici.

Diferitelor parohii din eparhie li-s'au făcut donațiuni de 7,723.745 Lei 88 b. Față de anul precedent un spor de 2 și $\frac{1}{2}$ mil. Lei. Construcții de biserici noi am avut 25, dintre cari s'au terminat 12. Între cele terminate și date destinațiunii este și Mănăstirea Sf. Proroc Ilie din Toplița, clădită de I. P. S. Sa Patriarhul și Inaltul Regent Miron Cristea. Valoarea acestui așezământ mănăstiresc este de 4 $\frac{1}{2}$ milioane Lei. În nouile edificii de biserici — exclusiv Toplița — s'au investit suma de 11,684.096 Lei, iar la repararea alor 58 biserici 2 mil. 2.898 Lei 70 b.

Fonduri speciale pentru zidiri de biserici avem azi 197 în sumă de aproape 15 mil. Lei, sporind față de anul precedent cu 4 mil. Fondurile asoc. de femei pentru înfrumșetarea bisericilor (87) se ridică la 822.926 Lei, iar ale caselor culturale (44) la 188.961 Lei.

Clădiri de case parohiale au fost în lucrare 8, s'au terminat 4, investindu-se 1,293.821 Lei, iar în reparații la 64 case 555.328 Lei. Fonduri speciale pentru zidiri de case parohiale avem 141 în sumă de 2,406.944 Lei.

Situația sesiunilor parohiale s'a îmbunătățit în 22 parohii, cărora li s'a atribuit în total 376 jug., au fost în schimb depozitate 8 parohii cu 48 jug. Situația generală a împrumutării: avem 69 parohii cu întreg complexul de 50 jug., restul de 436 parohii și filii nu-l au în întregime, din acestea 35 parohii-matre și 71 filii nu au nici un felu de sesiune. Pentru îndrepta-

rea situațiunii s'au făcut repetite memorii la forurile agrare, fără rezultat pozitiv.

Adunarea eparhială aprobă raportul comisiunii financiare și bilanțul anului trecut. Aprobă mai departe bugetul și cumulara câtorva fonduri.

Dl Șt. Meteș demisionând din funcțiunea de membru în Consistoriul Spiritual, în locul dsale este ales cu majoritate de voturi dl Dr. Gal. Muntean, prof. de teol.

Se decide trecerea parohiei Iclandul, dela protopopiatul Tg.-Mureș, la protopopiatul Ludușului.

Prezentându-se cererea prot. Lăpuș de a i se institui un ajutor de cancelarie, adunarea stabilește faptul că funcțiunea de paroh și protopop, este o singură funcțiune. Pentru luarea în buget a posturilor dela protopopiate, normate în art. 63 din Statutul de org. bis., se va face intervenție la Min. de Culte și Cons. Central bisericesc. Se decide împărțirea averii fondului protopopesc din Cluj, cu protopopiatul Huedinului. În chestiunea edificiilor școlare proprietatea bisericilor, se decide să se facă noi intervenții, întâi pentru plata chirii restante, apoi pentru repararea celor deteriorate, care conform devizurilor costă vre-o 3 milioane Lei.

Sedința a IV-a se ține în ziua de 30 Aprilie, ora 10 a. m., sub acelaș prezidiu. Notar Dr. L. Chirilă.

Raportul privitor la situațiunea lucrărilor de zidire a Catedralei, se ia la cunoștință, dându-se descărcare Ven. Cons. Eparhial, asupra gestiunii prezentate.

Chestiunea fondului de penziune eparhial, provoacă o discuțiune foarte animată, la care pe lângă prezidiu, iau parte membrii A. Ludu, Dr. V. Sava, Dr. S. Stanca, D. Antal și se hotărăște ca fondul de penziune să se mențină și să se reclame dela Stat pe sama acestui fond toate economiile provenite din funcțiunile ecleziastice vacante din eparhie. Dacă se vor obține aceste economii, atunci ajutoarele se vor majora în proporția posibilităților date. Consiliul se autorizează să studieze toate modalitățile și mijloacele pentru a asigura membrilor fondului, drepturile ce le au penzionarii statului și a raporta rezultatul studiului său viitoare adunări eparhiale.

Prot. Al. Baba, în numele membrilor deputați în cameră, se oferă să prezinte la on. Ministere un memoriu în chestiunea continuării mai cu spor a lucrărilor de zidire a Catedralei, solicitând un ajutor mai mare. Propunerea e primită cu aplauze.

Raportorul comisiunii economice, prot. I. Ghiurișan, propune să se ceară majorarea fondului de propagandă religioasă, care figurează în bugetul Minist. de Culte cu 50 mii Lei. Se primește.

După stabilirea diurnelor membrilor adunării, epuzându-se ordinea de zi, P. Sf. Sa mulțumește tuturor deputaților pentru contribuția prețioasă adusă la consolidarea bisericii, în cursul desbaterii acestei sesiuni ordinare. Deputatul Dr. V. Pahone, în numele adunării, dă espresiune bucuriei sale de a vedea în fruntea eparhiei noastre pe P. Sf. Sa într'o deplină sănătate, cu care bunul D-zeu l-a învrednicit spre binele bisericii. În numele tuturor îi dorește tărie și sănătate, ca să poată păstori încă multă vreme eparhia noastră. P. Sf. Sa e viu aclamat.

Rep.

CREAȚIUNEA LUMII

(Urmare)

B) Originea speciilor.

În natură constatăm o mare deosebire nu numai între lumea anorganică și cea organică, ci și între diversele tipuri ale vieții vegetale și animale.

Dacă toate aceste tipuri (încrengături, clase, ordine, familii, genuri, specii) sau mai bine zis toate ființele viețuitoare actuale și dispărute, au fost create nemijlocit de D-zeu și au fost înzestrate dela facerea lumii cu toate organele necesare și și-au păstrat neschimbate aceste caractere distinctive până azi, sau până la dispariție. Ori dacă a creat numai un număr anumit de tipuri, din cari apoi printr'o lege evolutivă, sădită în ele de creator, s'au dezvoltat celelalte, Hexaameronul nu ne spune. Cuvintele: D-zeu a creat plante și animale „după feliul lor“, fără îndoială spun că D-zeu a creat anumite tipuri de plante și animale.

Tocmai pentru aceea dacă științele naturale în parte presupun creațiunea unui

număr de tipuri de plante și animale, atunci din punct de vedere biblic această părere nu este exclusă.

[În Hexameron se spune: D-zeu a creat plante și pomi „după felii lor“ Gen. I. 11; paseri și animale de apă „după felii lor“ Gen. I. 21; animale de uscat, vite și fiară „după felii lor“. Exegeții în genere interpretează această parte a expunerii biblice în două forme: a) teologii mai vechi sunt de părerea că D-zeu încă dela început a creat toate tipurile (după împărțirea naturaliştilor: încrengăturile, clasele, ordinele, familiile și speciile), de plante și animale câte au existat și există, cu notele lor caracteristice (fixismul); b) teologii moderni, ferindu-se a identifica expresiunea biblică „feliu“ cu speciile de plante și animale, de cari ne vorbesc științele naturale, socotesc că textul biblic nu afirmă că D-zeu încă dela început a creat toate speciile (admit evoluționismul în forma moderată).

Feliu de interpretare al teologilor vechi stă în contradicție cu evoluționismul, ideea care domină în științele naturale.

Părintele evoluționismului modern este considerat Cuvier (1769—1832), care ajunge să stabilească existența și altor faune de mamifere, deosebite mult de cele actuale și suprapuse unele peste altele, la cari perfecționarea organelor, prin specializare, apărea gradată și din care dănsul deduce principiul corelației: și pe acela al perfecționării gradate a formelor. Cuvier totuși rămâne până la finea vieții cel mai înfocat aderent și apărător al fixității speciilor. Admite însă mai multe creațiuni succesive, distruse la anumite epoci geologice, prin revoluțiuni catastrofale ale scoarței pământului și reînnoite după aceea pe cale de migrațiune cu forme venite din altă parte. Aderentul lui Cuvier, L. Agassiz († 1873), stabilește că în cadrele tipurilor create de D-zeu, prin evoluție s'au dezvoltat o mulțime de variante, nu însă noi tipuri.

O nouă direcție a evoluționismului este inaugurată de Lamarch (1744—1829), care susține că fixitatea speciilor, apărută cu țarie de Cuvier și Agassiz, este numai aparentă și variabilitatea lor este foarte evidentă atunci când avem înaintea ochilor o colecție mai bogată de forme înrudite, din cari se poate vedea ușor că speciile prezintă treceri gradate dela unele la altele, neexistând doi indivizi cu asemănări absolute. Tot el este de părerea că „obiceiurile diferitelor animale nu sunt datorite deosebirilor de formă sau de structură, ci deosebirile de mediu sunt acelea cari provocând deosebiri de obiceiuri, cauzează aparițiuni de forme noi, prin modificarea numărului stării și funcțiunii organelor lor.“¹⁾ Lamarch stabilește următoarele trei legi:

1. Funcțiunea creiază organul necesar ei, iar întrebuințarea îl fortifică și îl dezvoltă. 2. Neîntrebuințarea funcțională a unui organ duce la atrofierea și chiar la dispariția lui. 3. Toate modificările aduse organelor sunt ereditare.

Un nou avânt îi dă ideei evoluționiste Darwin, prin *selecțiunea naturală*. Pentru Darwin, concurența vitală în lupta pentru trai în urma căreia și pe cale de selecționare naturală vor supraviețui numai indivizii cei mai apti pentru aceasta, deci cei mai adaptabili împrejurărilor noi impuse de mediul ambiant, este cauza principală a aparițiilor de caractere și organe noi la aceste forme, modificări cari apoi sunt transmise pe cale ereditară; prin urmare mediul este acela, care creiază specii noi.

După Lamareck și Darwin, ideea evoluționismului cuprinde teren tot mai mult în lumea științifică și în special naturalistii germani publică numeroase sinteze filogenetice. Între aceștia Haeckel, pe baza cunoșcutei sale legi biologice: „Ontogenia este o repetiție prescurtată a filogeniei“, construiește o întreagă genealogie a regnului animal, fără ca să țină cont și de datele paleontologice, ceea-ce îl duce la unele exagerări. În acelaș timp Wagner caută să demonstreze că variațiunile individuale nu pot da naștere la tipuri distincte, decât numai în caz de migrațiuni, sau izolări geografice.

De câteva decenii încoace, evoluționistii se găsesc divizați în două tabere: Neodarwinisti și Neolamarckisti.

„*Neodarwinismul*, susținut de Haeckel și alții, își găsește exponentul în Weismann, care pune centrul de greutate al variațiunii speciilor tot pe selecțiunea naturală, neadmițând însă nici o legătură fie directă, fie indirectă între mediu și aceste variațiuni, după cum nu admite nici moștenirea ereditară a caracterelor câștigate.

Weismann crede că în corpul ființelor vii există două felii de plasmă: una germinativă, eternă, care constituie elementul de reproducere și care este transmisă pe cale ereditară din generație în generație și alta somatică, muritoare, care formează celulele corpului, dispărând odată cu el prin moarte. Numai variațiunile datorite plasmei germinative sunt ereditare și ele sunt transmise organismului întreg prin anumiți determinanți, cari pornind din plasmă germinativă, se împrăștie cu circulația în tot corpul. Admite și variațiunile plasmei somatice, produse prin influența mediului asupra corpului, dar crede că aceste variațiuni dispar odată cu corpul, deci nu sunt ereditare. Părerile lui Weismann, au fost puternic criticate de Herbert Spencer.

„*Neolamarckismul*, născut din reacțiunea contra neodarwinismului, este susținut de Eimer, Wagner, Giard, etc. Exponentul mai de seamă al lui este Cope. Cope crede că nu există două felii de variațiuni (somatică și germinativă), ci numai un singur feliu, și ele sunt datorite factorilor externi mediului, considerați ca factori primari, cari pot influența ori numai o parte, ori întreg organismul. Variațiunile odată apărute, sunt întreținute, dezvoltate și transmise generațiilor viitoare, grație factorilor secundari; selecțiunea naturală, creditarea etc.“¹⁾

În legătură cu problema de care ne ocupăm, ipoteza evoluției e susținută în două forme: a) evoluția monofilatică și b) evoluția polifilatică. Ambele

¹⁾ I. P. Voitești „Elemente de Paleontologie“ p. 21.

¹⁾ I. P. Voitești „Elemente de Paleontologie“ p. 23.

de sigur aparțin evoluționismului moderat, abstrăgând de evoluționismul exagerat, care chiar și între naturaliști nu are aderenți mai de seamă.

Evoluția monofilatică nu admite decât creațiunea unui singur tip străvechiu, din care în decursul timpului s'au dezvoltat toate tipurile diverse, pe cari le putem distinge azi. Deci toate încrângăturile, clasele, ordinele, familiile, genurile și speciile, s'au născut dintr'o singură formă primitivă (unicelulară). De aci până la evoluționismul extrem, este un singur pas.

Evoluția polifilatică presupune creațiunea atâtor tipuri străvechi, câte sunt încrângăturile, clasele, ordinele ba chiar și familiile cunoscute în lumea vegetală și lumea animală. Astfel că numai genurile, speciile și alte subdiviziuni mai mici își reduc originea la un tip comun. În limitele încrângăturilor, claselor, ordinelor, putem găsi variațiuni, însă nici decum noi forme, cari ar prezenta atâtea diferențe, încât ar putea da naștere la noi tipuri.

Ipoteza evoluției polifilactice este deci o ipoteză a fixității parțiale, pe când cea monofilatică exclude ori ce fixitate.

În favorul evoluției polifilactice sunt aduse următoarele argumente: ¹⁾

1. Din experiențele sistematice cari se fac azi observăm, ori mai bine zis concludem, că se pot face transformări între genuri și specii. Aceste transformări ce-i mai mult se produc și dela sine în aceleași condiții și sub influința aceluiași împrejurări, în cari au trăit totdeauna organismele. Iar dacă legile naturii, cari fac azi aceste transformări, au fost aceleași și în trecut, trebuie să presupunem că în totdeauna au fost posibile aceste transformări. În trecut chiar cu mult mai mari, întru cât organismele erau mai tinere și mai flexibile.

a) Astfel observăm că notele caracteristice prin cari se disting genurile și speciile se produc, cel puțin în ceea-ce privește începutul lor prin excitațiile provenite dela cauzele externe. (Dacă aceeaș plantă o sădăm în două regiuni diferite, influința mediului se observă în scurtă vreme).

Schimbările astfel cauzate devin stabile, când se continuă prin mai multe generații.

b) Adeseori se observă că din aceeaș sămânță răsar plante cu caractere diferite, neexplicabile prin influința mediului extern, care este acelaș. Notele distincte se transmit generațiilor următoare. Cu timpul ajung să fie atât de mari, încât dau naștere la noi specii.

c) Geografia biologică ne arată că în regiunile, cari au fost mult timp izolate de restul pământului, găsim multe genuri și specii endemice, cari se deosebesc cu desăvârșire de aceeași genuri și specii ale altor regiuni. Este evident, că sunt opera transformării. (În insula St. Elena, din 20 specii gastropode, cele mai multe sunt endemice. Aceleași constatări și în insulele Hawai, Azore. Chiar și în insulele cari odinioară au făcut parte din corpul continentelor, fauna și flora diferă de cea continentală, Corsica, Australia, etc.)

d) Plantele și animalele parazitare, cari trăesc pe alte organisme, sugându-și nutremântul din ele, și inzestrate cu organe corâspunzătoare acestei vieți, s'au transformat din forme mai perfecte, prin adaptare la viața parazită. (Pare a fi puțin probabil, ca D-zeu să fi creat niște organisme atât de diforme, cu intenția de a trăi din nutremântul altor organisme mult mai superioare. Astfel organismele parazitare, câte trăesc azi în organismul omului, mai mult ca sigur că n'au fost create deodată cu omul).

e) E. Wasmann a constatat prin experiență, că multe specii de antropode, cari trăesc în furnicare, prin adaptare și-au schimbat forma, după forma gazdelor ospitaliere.

f) Organele rudimentare sunt numai niște rămășițe ale unor organe, cari odinioară erau pe deplin dezvoltate. Organul care nu urma influenței mediului nu mai este folosit, degenerază și se transmite din generație în generație.

g) Și Embriologia vorbește pentru evoluția polifilatică. În starea embrionară multe feluri de animale au organe, cari mai târziu nu le au. Se explică acest lucru că organele cari dispar, au aparținut cândva genului, sau speciei respectivelor animale, dar prin continuele influențe externe s'au modificat și dispărut.

E constatat că dacă schimbăm modul de viață al organismelor, și ele se schimbă prin adaptare, păstrându-și însă tendința ereditară, pentru a dovedi schimbarea făcută.

2. Dacă cercetăm formele paleontologice ale organismelor constatăm că tipurile superioare au rămas în toate timpurile aceleaș, însă în marginile acelor tipuri, între genuri și specii s'au produs multe schimbări. Aceste transformări sunt o nouă dovadă pentru evoluția polifilatică.

a) Unde condițiile geologice au fost prielnice, găsim serii de noi forme, fapt care nu se poate explica, decât printr'o transformare succesivă. Nu avem nici un motiv să presupunem că D-zeu creând animalele a observat întocmai această ordine. Seria succesivă de forme prin care a trecut copita calului (după cum se poate constata din resturile posibile) este o dovadă a succesivei transformări, transformări care stabilește deosebiri între animalele aceluiaș gen și specii.

b) Seriile succesive de forme arareori le găsim complete. Lucru de altcum explicabil când sunt cunoscute dificultățile pe cari le întâmpină paleontologia. Găsim totuși faune și flore deosebite în straturile învecinate ale pământului, însă descrierile sunt de o așa natură, încât fiecare floră și faună următoare este o continuare a faunei și florei precedente. Cu cât ne apropiem de straturile geologice mai noi găsim o faună și floră din ce în ce mai mult asemănătoare cu a noastră.

(Împotriva acestei constatări se afirmă că adeseori în unele straturi găsim multe specii noi fără urme de forme intermediare, cari ar fi trebuit să existe, dacă ar fi vorba de transformism).

Aderenții evoluționismului polifilatic nu afirmă

¹⁾ I. Donat „Cosmologia“ p. 293.

că toate familiile s'au născut prin transformism. Multe din ele au fost create direct. Paleontologia nu ne poate arăta totul. Multiplicarea repentină a speciilor, care ne apare uneori, se poate explica și prin salturi, cari în unele perioade sunt destul de dese.

c) Dacă formele posterioare ar fi produse prin creațiune, n'am putea lămuri în deajuns, pentru ce nu ni-s'au păstrat și formele mai vechi de animale. Formele mai vechi aproape au dispărut în toate cazurile, fiind întocmite prin forme noi. Este deci evident, că formele mai vechi s'au transformat în altele mai noi.

d) Adeseori familii și ordine întregi ajunse la o dezvoltare înaintată au dispărut cu desăvârșire, fără intervenția vre-unei catastrofe. Acest fapt trebuie atribuit secării puterii regenerative, când este constatat că unele forme sunt cu atât mai numeroase și mai variate. Uneori mărimea corpului și specializarea peste măsură a organelor a fost un obstacol, ca animalele să se poată acomoda noilor condiții de viață.

3. Numărul imens al speciilor încă este un argument pentru evoluția polifilatică,¹⁾ căci este mai convenabil a spune că toate sunt un produs al evoluției din tipurile străvechi mai reduse la număr, create de D-zeu, decât a le reduce la creațiunea imediată a lui D-zeu.

Împotriva evoluției monofilatice se vorbesc următoarele argumente:

1. Fixitatea genurilor superioare.

Tipurile superioare de plante și animale (încrângături, clase, ordine, familii) au rămas în decursul etăților geologice aceleași. În limitele amintitelor tipuri putem găsi cel mult variațiuni, însă nici când transformări în noi tipuri. Ori cât de vechi ar fi straturile pământului, asemănările și deosebirile între încrângături, clase, ordine, familii, nu-s nici mai multe nici mai puține, decât în cele recente. Spre exemplu în Cambrian toate încrângăturile vertebratelor, erau precum sunt azi²⁾.

Obiecțiunea ridicată de aderenții teoriei monofilatice, că în epoca Cambriană nu-s cele mai vechi forme de animale, e fără valoare, cât timp și de atunci încoace trebuia să obvină oarecari schimbări.

Fixitatea tipurilor amintite rezistă tuturor influențelor externe, fără a se transforma.

2. Lipsa formelor intermediare.

Între încrângături, clase, ordine și familii, nu există forme medii.³⁾ În cazul când am admite transformismul, ar trebui să existe aceste forme.

¹⁾ Cf. M. Neumayr „Staemme des Tierreiches“: În perioada iurassică au existat 750.000 specii de animale, din cari abia cunoaștem 10.000 specii.

²⁾ Kohen „Paleontologie und Deszendenztheorie“ p. 12.

³⁾ L. Waagen „Die Entwicklungslehre und die Tatsachen der Palaeontologie“ p. 48. „Deja în cele mai multe straturi ale pământului găsim toate tipurile vieții animale (încrâng., clase, ordine, familii) cu excepția Vertebratelor, într-o stare foarte dezvoltată, cu toate acestea nu avem nici un indiciu pentru evaluarea lor în noi tipuri, ne lipsesc în special membrii de legătură presupuși de un ast-

E de recunoscut ce-i drept, că descoperirile paleontologice sunt incomplete. A descoperit totuși atâtea forme până acum, cum se face că nu a găsit nici o formă medie.

Dacă prin evoluția monofilatică printr'un continuu transformism dintr'o formă străveche inferioară s'ar fi produs tipurile amintite, din ce în ce mai perfecte, așa precum se desvoaltă individul din sămânță, ar fi trebuit, ca această tendință să fie permanentă, fapt care nu se observă, căci între încrângături, clase, ordine și familii nu există un progres remarcabil, iar unele dintre tipuri erau mai desăvârșite în trecut, decât azi (plantele din Carbonifer).

3. Instinctul tipurilor superioare este foarte distinct.

Este imposibil să se transforme prin diferitele încrângături, clase, ordine și familii numai prin cauze fizice, fără orice acțiune a unei ființe superioare, inteligente.

4. Tipurile superioare sunt esențial deosebite între olaltă.

Din punct de vedere filozofic este inadmisibil transformismul unei încrângături într'alta, a unei clase, într'alta etc. Principiul vital în tipurile superioare este absolut diferit. Cum s'ar putea și închipui transformarea acestui principiu?

5. Evoluția monofilatică nu-i dovedită.

Argumentele cari sunt aduse de aderenții evoluției monofilatice pe de-o parte sunt extrem de subrede, pe de alta sprijină mai mult evoluționismul polifilatic, astfel:

a) Argumentele filozofice.

1. Unitatea naturii este mai bine documentată prin evoluția monofilatică, decât prin cea polifilatică.

2. Precum natura individului se desvoaltă prin ontogeneză din sămânță, la fel se pare că și tipurile de animale prin filogeneză au evoluat din începuturi imperfecte.

3. Știința ne oprește să recurgem la cauze supranaturale, pentru a explica anumite fapte din lume. Admițând polifilatică reducem toate tipurile superioare la un creator.

Primul argument este atât de copilăros, încât nici nu insistăm asupra lui.

Al doilea e frumos însă inexact. Consonanța între dezvoltarea indivizilor și dezvoltarea tipurilor

fel de proces“. Zittel „Grundzüge der Palaeontologie“ p. 168, 336, 480, 482. „Dacă Molluștele s'au dezvoltat din Viermi, precum se presupune, prin descoperirile paleontologice nu se poate dovedi... „Privitor la originea Artropodelor paleontologia nu ne dă un răspuns sigur“. Ne spune numai, că două ordine de Brachiopode, cari apar în Cambrian, s'au dezvoltat independent unul de altul și cel puțin nu sunt legate între olaltă printr'un intermediar cunoscut... „Paleontologia nu ne dă nici o dată precisă asupra originii „Vertebratelor“. Kohen „Palaeontologie und Deszendenztheorie“ p. 12. „Nu s'a găsit nici o formă fosilă, care să reprezinte intermediatorul între încrângătura vertebratelor și altă încrângătură“; Fleischmann „Die Deszendenztheorie“ p. 128. „Deosebirile între ordinele Vertebratelor sunt mari și multe“; Kohen „Palaeontologie und Deszendenztheorie“. „Este un mare abis între pești și Vertebratele patrupede“.

vegetale și animal nu poate fi aplicată la tipurile superioare.

Al treilea de-asemena este inexact, fiindcă știința obiectivă nu se rușinează a reduce la un creator, ca la o ultimă cauză originea tuturor tipurilor superioare. Chiar și monofilatismul este necesitat să se provoace la un creator pentru a explica originea primei forme vegetale și animale, de ce n'am admite atunci din punct de vedere filozofic un creator al tuturor formelor distincte.

b) Argumentul biogenetic.

Desvoltarea embrionului, trece prin aceleași stadii, prin cari a trecut specia animală din care face parte. Stadiul prim al embrionului individului este corăspunzător celei mai imperfecte forme a speciei.

Deci evoluția embrională este recapitularea evoluției speciei.

Nici acest argument nu are decât o valoare relativă, căci:

1. E adevărat că uneori sunt asemănări între evoluția embrională și cea a speciei, aceasta nu poate fi o lege biogenetică, căci asemănarea nu are importanță, cât timp stadiile de dezvoltare ale embrionului sunt încontinuu progres, iar un stadiu inferior cuprinde în mod virtual pe cel mai dezvoltat. Este hazardat a afirma că procesul de dezvoltare a embrionului este o recapitulare a evoluției filogenetice.

2. Embrioanele viermilor întreolaltă, diferă atât de mult, cât diferă viermii de mamifere.

În timpurile mai noi făcându-se cercetări embriologice mai amănunțite s'a dovedit că embrioanele în primul stadiu diferă foarte mult întreolaltă. Însuș Haeckel a trebuit să recunoască acest lucru, dar le-a considerat numai de abatere. Considerând evoluția embriologică drept o recapitulare a evoluției speciei, admitem multe absurdități. Astfel, fiindcă embrioanele mamiferelor superioare vreme îndelungată au un corp foarte mic și un cap mare, ar trebui să admitem pentru a 'epoca existența unei astfel de specii].

Din punct de vedere teologic fără a comite o greșală contra adevărilor de credință, putem preciza următoarele:

a) Întru cât evoluția biologică polifilatică se referă numai la plante și animale, abstrăgând pe om, poate fi întru câțva admisă.

b) Trebuie respinsă părerea că lumea animală este un produs al evoluției din lumea vegetală, fiindcă sufletul animal este mult superior principiului vital al plantelor.

c) E o profundă greșală evoluționismul filozofic, care încearcă să afirme, că admiterea creatorului ar fi superfluă, înlocuindu-l cu evoluția monofilatică ori extremistă. La fel precum evoluția cosmogo-

nică și geogenică, presupune creațiunea materiei primitive și cauza intelectuală a ordinii stăpâitoare în lume și evoluția vieții organice reclamă ca D-zeu să fi creat tipurile distincte, înzestrându-le cu anumite însușiri.

De sine înțeles aceste precizări nu trebuiesc considerate ca ceva absolut. În materia aceasta lucrurile nu sunt încă sigure¹⁾.

(Va urma).

Muntean

Ziua Eroilor s'a serbat cu deosebitul fast. După Te-Deum soborul preoților s'a scoborât în piață și de acolo alăturându-se autoritățile civile, militare și eclesiastice minoritare, școalele, armata și numeros public a plecat în impozantă procesiune spre cimitirul Eroilor. Aici biserica noastră a oficiat un parastas pentru eroi, fiind de față și *P. Sf. Sa*. Cuvântarea din partea Astei a rostit-o prot. Dr. Seb. Stanca, cettind o emoționantă odă adresată eroilor. Din partea bisericii a vorbit protodiaconul Dr. I. Vască, cu apreciatul său talent oratoric.

Ziua de 10 Maiu cu aniversarea unui deceniu dela unirea tuturor Românilor, a fost sărbătorită cu mare entusiasm. O frumoasă zi de Maiu i-a îndoit frumusețea. La ora 10, *Prea Sf. Sa* încunjurat de un sobor de preoți a servit un Te-Deum în pavilionul ridicat în Piața Unirii. Răspunsurile le-a dat corul episcopiei. La sfârșit a rostit o entuziastă cuvântare comemorativă protopopol Nic. Vasîu. După defilarea frumoasă a școalelor și armatei, toate autoritățile au trecut în fața Catedralei noastre și Teatrul Național, unde s'a sădit *stejarul unirii*. Au vorbit dnii Dr. Seb. Stanca cons. ep. și Dr. Th. Mihali, primarul orașului. La prefectură a urmat o recepțiune, iar la ora 4, un festival la Teatrul Național.

Deces. În ziua de 6 Mai c. a adormit în Domnul preotul Gheorghe Maier din Toplița, după lungi și grele suferințe, în vârstă de 68 ani și 44 de păstorire și fericită

¹⁾ I. Donat „Cosmologia” p. 282.

căsnicie. A fost unul dintre cei mai vrednici preoți ai noștri, om cu vază și autoritate, atât în parohia sa, cât și între colegii săi. Pentru meritele avute a fost decorat cu brâu roșu. Toplița a pierdut un bărbat și preot de seamă, ce cu greu va fi înlocuit. Însmormântarea a fost săvârșită de prot. D. Antal, revizor eparhial, ca delegat al P. Sf. Sale, protopopul tractual I. Maloș, pr. Gh. Cazan, V. Matei, D. Radu, A. Oltean sen., P. Cadar, Al. Runcanu, M. Grecu, I. Popescu, Gh. Crăciun și Th. Moldovan. Au asistat toate autoritățile și o mare mulțime de popor. După prohod au vorbit prot. D. Antal și I. Maloș, apoi dir. I. Sighartău și un profesor al școlii comerciale. — Il deplâng o nemângăiată văduvă și trei copii. Dumnezeu îl odihnească în pace.

Donații. Averea bisericii noastre din filia *Poiana*, prot. Turzii, — datorită viului interes ce îl poartă distinsul ei I. episcop dl Ioan Taraș — s'a sporit în zilele acestea cu $9\frac{1}{2}$ jug. cad. pământ de cultură și pășunat, dăruite de fruntașul George *Jucan* din *Poiana*. Remarcăm cu laudă și deplină plăcere această pildă de jertfă și de împlinirea datoriei bunului creștin față de Biserica sa!

— Bunii noștri credincioși ieromonahul Sebastian Sârcu, Petru Michnea al Niței și Nicoară Muntean al Ursului din Valea Porcului (Maramureș) au contribuit pentru procurarea a 2 prapori pe seama acelei biserici cu câte 1000 Lei. Le exprimăm lauda și răsplata meritată. *Consiliul Eparhial.*

Bani noi va emite în curând Banca Națională, sub formă de hârtii de 5000 Lei cari vor avea culoarea hârtiilor monetă americană, ca cea mai practică și mai greu de imitat.

PARTEA OFICIALĂ

CONSILIUL EPARHIAL ORT.-ROM. DIN CLUJ

Nr. 3227—1929.

COMUNICAT OFICIAL

În chestiunea regenerării pădurilor exploatate, comunicăm în cele ce urmează ordinul organelor silvice cu cădere, spre orientarea și conformarea tuturor organelor noastre parohiale vizate:

„Direcția XI, Regionala silvică Cluj, cu ordinul Nr. 2890—1929, ca urmare la ordinul Casei Pădurilor Nr. 8716—1929, ne face cunoscut, că pădurile administrate de stat urmează a se regenera în al II. an dela exploatare.

În cazul când proprietarii refuză acest lucru conform sus citatelor ordine, nu li-se mai eliberează autorizațiile de exploatare pentru parchete-scadente în curs; ca atare Vă rugăm, să binevoiți a pune în vedere bisericilor de sub ordinele Dvoastră acest lucru, pentru a planta în această primăvară parchetele exploatate în anul trecut, spre a se evita neplăceri, la care s'ar expune refuzând efectuarea regenerărilor, parchetelor, conform normelor de mai sus“.

Cluj, la 1 Mai 1929.

Consiliul Eparhial.

Nr. 397/1929.

3—3

CONCURS

Pentru întregirea postului de capelan cu drept de succesiune, pe lângă parohul George Maier, din *Toplița* I. — parohie de clasa I. — se deschide concurs cu termen de 30 zile dela prima publicare în „*Re-nașterea*“.

Capelanului i-se asigură următoarele venituri:

1. Salar dela Stat.
2. Locuință, casa parohială de lângă biserică, cu supraedificate și grădină.
3. 7 jug. cad. fânaț, ca sesiune parohială.
4. $\frac{1}{2}$ jug. cad. de pădure în fiecare an.
5. Una miertă cucuruz și una zi de lucru dela 180 de familii, eventual echivalentul acestora în bani, după prețul zilei.
6. Jumătate venitele stolare din și afară de biserică.

Nou alesul capelan va fi îndatorat a purta oficiul parohial. Reflectanții la acest post își vor înainta subsemnatului oficiu protopopesc cererea instruită conform regulamentului în vigoare, în termenul deschis, având a se prezenta personal la oficiul nostru și cu prealabilă încunoștințare și în parohie spre a face cunoștință cu poporul.

Reghin, la 23 Aprilie 1929.

Oficiul protopopesc ortodox-român, în conțelegere cu Consiliul parohial din *Toplița*.

Ioan Maloș, protopop.